

List izhaja vsak peti dan

in velja v vred in v Gorici
domu leto 3 gold., za
pól leto 2 gold., za četr leta
80 gold. nar. - polit. društva
cena določena, kakor za
enike. Posamezni listi se pro-
sto 6 sold. v tiskarni.

GLAS

Naročnina in dopisi

naj se blagovoljivo pošiljajo opravila
v nunskih ulicah v tiskarno Karol Mal-
ling-ovo. Vse pošiljatve naj se frankujejo.
Rokopisi se ne vračajo. Oznanila se
sprejemajo. Plača se za navadno vrstico,
če se naznanilo samo enkrat natisme, 8
sold., če dvakrat, 12 sold., če trikrat,
15 soldov.

Kakšni možje imajo se voliti v starešinstvo.

IV.

Peta lastnost dobrega starešine je, da je dober gospodar pri lastnem premoženju. Kdor ne zna ali noče dobro gospodariti se svojo lastnino, bo zamogel še manj z občinskim premoženjem umno in vestno ravnati. — Taki občinarji, ki se po lastni nevednosti ali nemarnosti prišli se svojim na boben, niso sposobni za starešinstvo, naj se še toliko va-nje silijo. Če taki nemarneži v starešinstvu sedijo, gledajo le na to, kje in kako bi se dalo kaj zaslužiti. Pri takih je vse na prodaj, naj si bo prav ali ne.

Šesta in slednja lastnost, na katero morajo paziti volilci pri volitvi starešinstva, je narodnost. Slovenske občine morajo imeti narodno starešinstvo, ki se zaveda svoje narodnosti in narodno postopa. — Ptujcev, ki so se komaj naselili v občini, posebno onih druge narodnosti in ki nimajo nobenega srca do slovenskega jezika, občinarji nimajo voliti v starešinstvo. Velika, vse graje vredna napaka sploh pri Slovencih je ta, da koj skušajo spraviti v starešinstvo ptujca, tudi druge narodnosti, komaj ko začne bogateti od žuljev onih občinarjev, med katerimi prebiva. Pred da volijo občinarji ptujca v starešinstvo treba, je, da ga dobro pretuhtajo, kaj je in kaj ni. Ne sme se koj zanesti na lepe, priliznjene besede in obljube. Te so dober kup. Tedaj pred vsem volite domače na-

rodne može. Če vam teh primanjkuje, po tem še le sezite z veliko previdnostjo po ptujcih, ako so v resnici sedeža v starešinstvu vredni. Drugače je bolje, da to častno mesto zasedejo tudi manj sposobni domačini.

Te so pglavitne lastnosti mož, ki imajo se voliti v starešinstvo. Ako bodo volilci gledali vestno na-nje, potem se zamorejo nadejati, da bodo imeli starešinstvo, ki bo kos sedanjim tirjatvam. Tako starešinstvo bo pravično na vse strani. Vsled tega bo manj pritožeb, zaupanje in spoštovanje med občinarji in njihovim starešinstvom bo raslo od dne do dne. V občini bo kraljeval mir in red, kar bo velik korak k dušnemu napredku in materialnemu blagostanju.

Dopisi.

Od gorenje Soče 2. novembra. — Pač nježno je, kako se sedanji liberalni čas duhovščini vse rožmarini i laska. V pivarnicah, družbah, zborih povsod imajo z duhovščino opraviti, i zdaj so jo na piko vzele še c. kr. gosposke. Naše c. kr. glavarstvo v Tominu je letos uže dvakrat i dvakrat c. kr. davkarija povpraševala duhovne po njih dohodkih i vselej vsled razpisa viših uradov v Trstu. Kaj hočejo s tim doseči, kaj je temu namen, tega ne vem; znam pa, da, ako se tudi pri drugih izdelavah tako ročno dela (i znamnja so), potem pač ni čuda, da krdela uradnikov mnogo državnih davkov povžijejo, delo pa po pisarnicah le zastaja, dasiravno se naje-

majo še diurnisti. Državni poslanci! ki imate srce za narod, tukaj reformirajte. Po Cerkvi radi stikujete, kaj pa se godi v c. kr. uradih, po pisarnicah ali tega ne vidite? Našim c. kr. uradom pa to-le: do zdaj ste na vaše po neur-nem se ponavljajoče okrožnice dobivali ponižne odgovore, a za naprej bodete prejemali na take okrožnice dostojne odgovore t. j. vaše netečnosti primerne.

Vsaka motika ima konec.

Od gorenje Soče 5. novembra. — Te dni se po vsej deželi podpisuje prošnja za predelsko železnico. Korist te železnice je bila po brošurah, časopisih i peticijah na vse strani tako jasno popisana i je očitvidna, da bi pač nobenega nasprotnika ne smela več imeti. Pa ima jih. Domačih ne razun nekterih voznikov i gostilničarjev ob cešti, katerim žuga skrciti dohodke, a nasprotujejo jej koroški „naj boljši možje“. Zakaj, to je pa težko uganiti. Gotovo ne zato, ker bi šla po slovenskih tleh, ter bila tudi Slovencem v prid. Tudi kak Iskra bo morda v državnem zboru govoril lep govor cele pol ure zoper njo, toda le zato, ker mož ve, da taki govori časi zidajo palače, kakoršne boje Iskra ljubi, ker jih ima. Pa vlada pozna i priznava vrednost te železnice tedaj se zanašamo, da je bo gotovo predložila državnemu zboru v potrjenje. Vsakako upanje je, da se bo kmali zidala.

Pri tej priložnosti še eno besedo našim posestnikom.

Naša dolina ob Soči je sploh revna, ker nima pridelkov za kupčijo; le nekaj sadja. Uže nektera leta domači kupci zbirajo jabelka i jih

LISTEK.

Iz Kanala do Kala.

(Potopisna črtica.)

(Dalje.)

Katekizmov imamo mnogo. Če bi hoteli vse naštet i le nekoliko o njih spregovoriti, napisati bi morali precej debelo knjigo. Že sv. Avguštin, ta véleum 4. stoletja je na tem polji oral. Njegova knjižica „De catechizandis rudibus“ je v nekem smislu „katekizem“ in še prav dober. Orali so za njim tudi drugi in sicer možje, kterih se še dandanes s pohvalo spominjamo. Toda nobeden teh katekizmov ni imel dolgega obstanka. Edini Kanizijev je prišel v splošno rabo. Zakaj ravno ta? Ali so morebiti drugi kaj napačnega učili? Ne, dvakrat ne. Dobro so vsi učili, nekteri celó izvrstno; ali učne tvarine niso tako razvrstili, da bi vsem tirjatvam ugajala. Kanizij je znal dati svoji knjigi tako notranjo podobo, da je v tem vse svoje prednike prekosal. Primeri zgoraj načrtano paralelo med Schwetzom in Perrone-tom.

Kanizij je razdelil svoj katekizem v pet delov. Tu pa ne gré misliti, da jih mora vsak

katekizem ravno toliko imeti. Lahko jih ima več, pa tudi manj. Pri katekizmu moramo le na to gledati, da nam ponudi vse, kar nam je treba verovati in storiti, da svoj viši namen dosežemo. Kedor zna vse to ob kratkem pa jasno in lahko umevno povedati, ta je pravo zadel. Omne tulit punctum. Kanizij je bil v tem mojster.

S tem pa nočem trditi, da se ne dá na Kanizijevem katekizmu čisto nič popravljati. Že davno so na njem pilili in le še pilijo. Nemci ga pa celó popuščajo. Učeni Jezuit Deharbe jim je spisal družega in sicer v treh razdelkih. V Švajci, kjer je beli dan zagledal, je že vpeljan. Na Nemškem ga tudi že imajo po nekterih škofijah, po družih mu sedaj pot v šolo pripravljajo. In ako bi imel jaz besedo pri tem, vpeljal bi ga tudi pri nas. Zakaj? Zato ker se drži zlatega pravila: Uči naravno, stopaj od znanega do neznanega. Italijani hodijo svojo pot. Katekizmov imajo na stotine. Francozi se drže najbolj Dupanloup-ovega „Le catéchisme chrétien, offert aux hommes du monde“. Kolikor narodov toliko katekizmov! Ni čudo, da je vaticanski cerkveni zbor l. 1870 na to tiščal, naj se „mali katekizem“ tako uredi, da bo ustrezal vsem ka-

toličanom, kolikor jih je po širocem svetu.

Tudi gledé posameznih delov katekizma nismo prišli do zaželjene edinosti. V dokaz tega naj nam služijo cerkvene zapovedi. Pred seboj imam francoski *) in pa naš po Kaniziju uredjeni katekizem. Kak razloček med nami in Francozi!

To isto veljá o božjih zapovedih. Naj se primerja prva zapoved v francoskem katekizmu z ono v našem.

Un seul Dieu tu adoreras

Et aimeras parfaitement etc.

*) Bossuet je spisal več kot en katekizem. Kakor je učil cerkvene zapovedi on, tako jih učé do malega še dandanes. Glasijo se tako:

1. Les Dimanches, Messe entendras,
Et les fêtes pareillement.
2. Les fêtes tu sanctifieras,
Qui te sont de commandement.
3. Tous les péchés confesseras,
A tout le moins une fois l'an.
4. Ton Créateur tu recevras,
Au moins à Pâques humblement.
5. Quatre-temps, vigiles jeûneras,
Et le carême entièrement.
6. Vendredi chair ne mangeras,
Ni le samedi mémement.

(Dalje prih.)

prodajajo v Nemčijo. Češplje gredo tudi izpod rok. Letos ste potegnili za crehe lep denar. Kupci vam pridejo na dom. Ko pride železnica, se bode to blago še lože i z manjšimi stroški pošiljalo v svet, tedaj ga bodo kupci plačevali draže. Zdaj pa pogledi po pašnikih, brdah i enacih prostorih, o! kako prazni stoje. Pa mogli bi veliko dobička donášati, ko bi bili obsajeni z dobrim sadnim drevjem. Ne bodimo tedaj nemarčni i leni v svojo škodo. Kadar bomo jedli ali rezali kako sadje, hranimo peške. Starši priporočite, zapovejte to tudi svojim otrokom. Kadar jim daste kako sadje, recite jim peške hraniti. Tudi učitelji bi naj lože po šolarjih nabirali pešk za drevesnice. Na pomlad jih vsadimo, čez eno ali dve leti jih cepimo, i kmali bomo mogli vse prazne prostore obsaditi z rodovitnim sadjem — tako si bomo kopali zakrite zaklade.

Iz Loma. (Tatinska predrznost — zdaten pripomoček proti tatvini goved.) — Že večkrat je od tod bilo brati, da so volkovi v našem gojzdu neusmiljeno gospodarili. Nekaj časa sem že nam vender se svojimi neljubimi obiskovanji prizanašajo, odkar so bili na Banjšicah enemu njih se svinčeno kroglo postregli. Al, kakor ni na svetu stanovitne sreče, tudi naša čreda, komaj enega sovraga oteta, že družega, še hujšega najde. Dasi ravno je že dopis „S Kanalskega“ v listu 42. „Glasa“ nekaj o tej zadevi omenil, vender mislim, da ne bo odveč, ako še jaz nekaj k temu dodam. Priklatil se je bil namreč 30. septembra v naš gojzd zopet volk, sicer kosmat pa takrat le na dveh nogah, ki je, ne da bi bil, kakor njegovi predniki, z nekoliko ovcami zadovoljen, rajše si izbral dve naj lepši kobili, in ju o belem dnevu — mimo in vpricho gojzdnega čuvaja! sosednje občine odpeljal. Po poti, se ve da, se je bahal, da je kobili kupil in sicer za 800 gl., zopet pa, da ju je imel na paši. To je pa čudno, da so naši sosedje tako lahkoverni, in takim sumljivim, ptujim capinom poti ne zagradé, ko so bila vsa znamnja očitna, da je živina ukradena. Tako na pr. je oni človek kobili le na vrvi peljal, ena še podkovana ni bila, in nekteri so ju tudi za Lomsko živino spoznali, in na vprašanje, pri komu da jo je imel na paši, ni vedil tat, kaj bi odgovoril. Sreča, da sta gospodarja živino kmalo drugi dan pogrešila in hitro na vse kraje po telegrafu in osebnem opravevanju tatu na sled priti si podvizala. Že drugo jutro so tatu prijeli v Trstu, ko je ravno z kobilama, ktere je bil v Gabrovci blizo Proseka vpregel, tje prišel. Kakor se sliši je tat tržašk najdenec, ki se je, kakor vse kaže, že dolgo s tatvino živel, kakor z nekako obrtnijo, kajti zvedilo se je bilo ravno nekaj časa poprej, da je bil na Vrhniku konja ukradel in ga v Trstu prodal. In ravno ta tatvina je bila povod, da so tatu na sled prišli. Konjski sensal, s čigar pomočjo je bil tat konja iz Vrhnike prodal, je bil v zapor djan, in on, da bi svojo kožo rešil, je tatu ovadil ravno takrat, ko se je imel od svojega Lomskega izleta v Trst vrniti. Zato so ga že pričakovali, in ga kar na vozu vklenili, ko je v Trst dospel. Kobili ste bile 14 dni v Trstu pridržane, dokler ni preiskava najšla, da ste res vkradene, ker je tat nesramno trdil, da ju je kupil. Zdaj sta gospodarja, brata, vsak svojo kobilo domu pripeljala. Škoda, da ste obe zbolele, in to zarad prehlajenja na poti v Trst, kakor je živ. zdravnik spoznal. Opomniti je še, da že to poletje je bila druga kobila v našem

gojzdu zmanjkala, in govori se, da je bila od ravno tega poštenoviča odpeljana in že prodana.

Predrznost gospodov tatov v naših blaženih časih naj pojasnuje to, da je oni tat pri vsaki krčmi po poti skozi Lokovec proti Grgarju popival, in gredé vriskal. Nekemu krčmarju pa, ki mu ni mogel postreči z zaželjenim jedilom, je nek šaljivo očital, da premalo skrbi za popotnike, da bi moral vselej kaj okusnega pri rokah imeti, ker je na taki cesti, po kateri toliko ljudi hodi; saj tudi on (tat) večkrat to cesto rabi!

Kdo bo pa kmetoma stroške povrnil, ktere jima je tat vzrokoval, in škodo, ki še žuga, ako živina ne ozdravi? Ker tat nič premoženja nima, ju ne čaka drugo odškodovanje in druga tolažba, kakor da si mislita, da bo tat nekaj časa v neki hiši brez skrbi in truda bel kruh in če treba meso jedel, in potem spočit in dobro rejen zopet starega rokodelstva se lotil, med tem ko bota ona dva morala doma trdo delati in zraven repo iu korenje jesti!

Menim, da bodo naši občinarji vender enkrat spregledali, kako potrebno je občinskega pastirja tudi za goveda in konje imeti, za kar jim ni bilo doslej mar. Neobhodna potreba je pa tudi ta, da se po celi deželi razglas razposlje, po katerem ima vsak kupčevalec pri dotičnem županstvu uradno spričevalo dobiti, da je kako žival kupil, in da ga sicer vsak sme ustaviti, ako se z njim ne opraviči.

Kar zadene novega župana Kalske občine, ki je zdaj v Lomu, omenjenega v zgor rečenem dopisu, zamorem reči, da se smemo nadejati, da naj že zna pisati ali ne, ta volitev občini ne bo na škodo. Res „ima glavo na pravem mestu“, kakor je rekel dopisnik, in jaz naj še pristavim, dn ne le glavo, ampak tudi srce, da je torej poštenjak, kar je prva reč. Dopisnik pravi, da „bo kmalo moral pokazati, da je cel mož“, in res je to pokazal že nekoliko ravno te dni, ker je že več let zastarane občinske zastanke od nemarnih ljudi brez pogoja potirjal.

Spod gore. — Mnogo se je že govorilo o jugoslovenski univerzi in o Wolfovem slovarji. Naj bo dovoljeno, da tudi jaz o teh stvareh eno rečem, ne kakor bi hotel kaj določevati, le svoje misli bi rad razodel.

Misel, izražena v Novicah, da bi se na hrvaške univerze ustanovile slovenske stolice, je izvrstna in vredna, da jo Slovenci, ki goré za prosveto in omiko svojega rodú, na vse strani premišljajo, kako bi — ne ostala le blaga misel ampak — v dejanje prešla in resnica postala.

Da je Slovincem domača univerza potrebna, ako se hoté obvarovati tujega upliva, to je, ako si narodnost hoté ohraniti, tako resnično in jasno, da ni treba nikakega dokazovanja. Sedanje okolnosti pa so take, da najdomoljubnejši srca nam ne morejo podariti univerze v sredi naše domovine, od koder nam bi prihajali žarki vede kakor od solnca zemlji. Na-njo še dalej čakati se pravi poginjati. Nasledke našega velikega potrpljenja — ali jih že ne čutimo prav britko? Mladenči na tujem se učeči prineso polno tujega sovražnega duha. Ni se čuditi, ako pravijo nekateri slovenski možje, da narodni duh hira in gine od dne do dne; da se manjša peščica slovencev čedalje bolj; da bo slovenstvo v šibre letelo; ako se za časa ne spametovajo. Edina pomoč, bi dejal, je naslomba na naše južne narodnike. Mlado pa krepko življenje južnih bra-

tov naših, bi mladilo in krepilo slovenstvo in Slovence varovalo pogina

Veliko govore tudi o Wolfovem slovarji. Wolf dragega spomina je vstreči mislil Slovincem, podavši jim priložnost, po kterej pridejo do slovarja; pa kakor se vidi ga ne bo še. Nekateri ga hočejo tako uredjenega, drugi drugače. Mislim, da bi se dosegel mir besedi, ako bi se odgovorilo na vprašanje: kakim Slovincem je slovar namenjen? Ali naj vstreza učenjakom pečajočim se z jezikoznanskimi preiskavami, ali naj zadostuje občnej potrebi? Poglejmo! S slovarjem, pisanim v sedanjem črkopisu, bo učnim možem malo pomagano in sicer zato, ker je sedanji slovenski črkopis jako pomanjkljiv. Iz tega pa sledi, da mora biti tudi naš pravopis površen. Zato tako bredemo, da še sami ne vemo kam. „Da bodo mogli učenjaki s slovarjem operirati, mi je rekel neki gospod, ki je v tej stvari doma, je treba, da slovenščina svoj črkopis popravi in spopolni“. Vsak slovensk pisatelj čuti površnost črkopisa in torej nepravilnost pravopisa. Predaleč bi zašel, ko bi hotel kazati to bolj na tanko, omenim naj le, da ne ločimo dolgih in kratkih, širokih in oskih samoglasnikov, razun ondi, kjer bi nastalo dvojenje preočitno; da z enim znamenjem različne glasove poznamujemo. Mi rojeni Slovenci te nepopolnosti ne čutimo tako kakor ti, ki se našega jezika učé iz bukev. Pomanjkljiv črkopis vzrokuje nedoslednost, da je pri nobenem narodu ne nahajamo. Na primer: ako je prav in dosledno pisati z dušo s telesom, mora biti prav in dosledno: brez d. bres t., iz d. is t., ofpreti, ođbiti, itd. Površen pravopis dela slovstvu velike ovire. Temu bo treba v okom priti prej all poznej.

Ce je pa slovar namenjen občnej potrebi, potem pa metoda Levstikovega uredovanja ni primerna. Razlaganja iz sanskrita, grškega itd. ne spadajo sem. Zarnikom tak slovar celo nič ne pomaga. Za-nje je mali Janežičev besednjak dober? kaj? — še predober. Da le vem, kako se beseda izgovarja, kje je navadna, katere pomene ima — žadostuje, ne pa razkladanja na dolgo in široko; nazadnje bi moral pa še prášati: was ist des pudels kern? Ker pa nobeden vsega ne ve, vsi pa vse, mora slovar v roke priti možem, ki ne vejo samo, da se ne pravi riba tisch. Žalostno pa bi bilo, ako bi se slovar tako zavlekel, da bi Metusalemove starosti čakal.

Ogled.

Avstrija. Skoraj vsi cesarski namestniki, izvzemši iz Slezije in Galicije bili so poklicani na Dunaj. Kakor „Bohemia“ naznanja zastran uravnave zemljiščenega davka in še več drugih administrativnih reči. Ako so kaj politikovali, noben list ne pové. — Državni zbor ima suhoparne razprave. Poslanci še bolj pa galerije se dolgočasijo. Ko so imeli voliti v centralno komisijo za uravnavo zemljiščenega davka, spregovoril je poslanec Graf tako-le: Preden se volitve udeležimo, hočemo javno izreči, da te komisije ne pripoznavamo kot postavno zastopane. Predsednik ga je sicer zavrnil, da je to zanikanje ustave, vendar pa je zopet en federalist državnopravno stališče povdarjal. — Ustavoverni listi vedo pripovedovati, da bodo hitro potem nove volitve za državni zbor na Češkem razpisane, ako ne pridejo zdaj voljeni poslanci v zbor in

tako svoje mandate zgubijo. Tako, menijo ti listi bodo volilci naveličali se tako rekoč dan za dnevom hoditi na volišče, pa upanje njihovo je prazno, kajti 10 let že to pripovedujejo. — Dunajski mestni zbor mora imeti dober želodec, da bo to požrl, kar je v svoji liberalnosti skuhal. Kakor je znano, napravili so ti modri mestni očetje centralno pokopališče za vse na Dunaji umrle brez razločka vere. To pokopališče naj bi bilo brezversko, toraj tudi neblagoslovljeno. Judom pa so hitro odstopili proti plači kos, da bi ti svoje Abrahamove sinove lahko po svoji šegi pokopavali. Katoličani pa tudi niso rok križem držali, ordinariat se je pritožil pri namestništvu, društva so oporekala in med tem, ko modri očetje ugibujejo, kako in kaj, blagoslovi katoliških duhoven na povelje namestništva celo novo pokopališče po katoliškem obredu in nekterim občinskim zastopnikom se zamore prigoditi, da jim nos nekoliko daljši postane. Kako se spravijo iz te zadrege ti modrijani, naj sami gledajo.

— Ogrji v zboru zopet veliko govorijo o prenavljanju volilnega reda, gotovo imajo pa bolj važnih reči, pa jih ne vidijo, kakor tudi drugod.

Zunanje države. Kullmann, ki je pred nekaj časa na kancelarja Bismarka s tem namenom v Kisingu vstrelil, da bi ga vsmrtil, bil je te dni krivega spoznan in obsojen na 14 let ječe. Ako se pomisli, koliko so takrat Bismark sam in njegovi svinjarji vso krivdo potiskali le na katoliško stranko, se mora pač čuditi vsak, kako je to, da tudi pri vsim tem, da so vsako malenkost pretuhtali, niso našli ne naj manjšega sledu kake zarote ali kakega zastopljenja med hudodelnikom in kat. stranko. Da je kazni majhna, to priznavajo še celo Bismarkovi častilci. — Cesar Viljelm je v svojem prestolnem govoru veliko povedal, pa vse malo kaže, da se bo mir še dolgo ohranil; čemu se je postava za črno vojsko predlagala in skoraj že odobrila, ako bo mir? — Na Španjskem še vedno vre, in poročila obeh strank si nasprotujejo. General Letona je izdal brošuro, ki govori o „prihodnjem kralji“, vlada pa jo je porabila, ker je polna osebnih napadov na republ. generala Moriones-a. Zadnja poročila pripovedujejo, da so bili karlisti tepeni. Navadno se je do sedaj nasprotno pokazalo.

Razne vesti.

— *Prošnja za predelsho železnico*, katero je naš deželni zbor sklenil do ministerstva, se po soškej dolini prav pridno podpisuje; če pa vendar ne bo dobila podpisov, kolikor se jih pričakuje, je uzrok ta, da je ravno zdaj veliko gospodarjev zunaj v svetu, nekateri se pa itak vsakemu podpisovanju radi izognejo.

— *V Gradcu* je bila 24. oktobra sklenjena obravnava in proglašena sodba proti dr. Taušinskemu in nja tovarišem. Taušinski, bivši profesor na mariborski gimnaziji, se je z nekterimi ljudmi delalskega stanu skrivaj zavezal in v zborih svoje neverske zmote trosil z namenom, da bi se zdanji državni red podkopal in država vse drugo lice dobila. Ker je pa vsako tako postopanje tajnih zaveznikov zoperpostavno, in

ker se je pri tej priliki posebno katoliška vera zasmehovala in zasramovala, so omenjene skrivne zborovalce pred sodnijo poklicali. Razsodba se glasi: dr. H. Taušinski se zavoljo razžaljenja cerkve od države pripoznane in zavoljo skrivne zaveze obsodi na 4 mesece ojstre ječe z enkratnim postom. Enega zaveznika je ista kazen zadel, druge manjša, vsakega po zasluženju.

— *Jud ima prednost pred katoličanom.* Na Dunaji je nek profesor svojim slušateljem silno redko bolezen razlagal in bolnika zdravil. Obžaloval je pa, da svojim slušateljem ni mogel tudi mrtveca pokazati, ker glede na to, da se judje ne smejo po smrti kosati, ni dobil trupla njegovega. Ako se pomisli, da judovska trupla ni pripuščeno rezati, je pač pravično vprašanje, ali ni truplo katoličana vsaj toliko vredno, kot kakega juda? In vendar, kdo bo preštel vsa trupla, ki se razkosajo po raznoterih medicinskih fakultetah samo v Avstriji? Jud mora imeti privilegij, tudi če je že mrtev.

— *Profesorji na Franc-Jožefovem vseučilišču v Zagrebu:* Rektor: Mesič Matija, mašnik, častni kanonik zagrebškega kapitela, redni član jugoslavenske akademije znanosti in umetnosti, predsednik „Matice hrvatske“, ud komisije za državne pravno-zgodovinske skušnje. — Prorektor: Grof Vojnovič Konstantin, doktor prava redni, javni profesor avstrijskega prava itd. — Profesorji na bogoslovski fakulteti: Posilović Jurij, dr. redni prof. znanosti nov. test., razlaganja sv. pisma nov. test. in vulgate v izvornem jeziku. Zdaj dekan. — Kržan Anton, dr. redni javni prof. dogmatike. — Iveković France, dr. redni javni prof. splošnih znanosti sv. pisma in posebej za razlaganje sv. pisma star. test. v izvornem jeziku in hebrejskega jezika. — Stiglič Martin, dr. redni javni prof. pastirstva. — Štadler Jožef, dr. izvanredni prof. fundamentalne dogmatike. — Rieger Jožef, dr. izvanredni prof. cerkv. zgodovine. — Koharič Janez, dr. izvanr. prof. kanoničnega prava in pedagogike. — Suk Feliks, dr. izvanr. prof. morale. — Profesorji, na juridični fakulteti: Spevec Štefan, dr. redni javni prof. rimskega prava, zdaj dekan, ud za izpraševanje pri pravo-zgodovinskih, sodnijskih in političnih skušnjah. — Breščyanski Aleksander pl. dr. redni javni prof. hrvaško-ogrškega prava itd. zdaj prodekan in zapriseženi tolmač magjarskega jezika. — Lorković Blaž, dr. prava, redni javni prof. politične ekonomije in ustavne politike. — Grof Vojnovič Konstantin dr. itd. — Haněl Jaromir, dr. prava, redni javni prof. občne pravne zgodovine. — Vrbanič France, dr. prava, javni izvanredni prof. avstrijsko-ogrške statistike in postavoslovja. — Marjanović Luka, dr. prava, javni izvanredni prof. kanoničnega prava katoliške in vshodne Cerkve. — Špun-Stričić pl. Napoleon dr. prava, privatni docent kazenskega prava, itd. — Pliverić Jožef, dr. prava, priv. docent občnega državnega in mednarodnega prava. — Sachs Maver, dr. medicine, praktični zdravnik, priv. docent sodniškega lječništva in zdravstvene policije. — Rašić Dan., priv. docent državnega računlovja. — Profesorji na filozofični fakulteti: Mesič Matija, kakor zgoraj. — Marković France pl. dr. filoz., redni javni prof. filozofije, zdaj dekan, dopisovalni ud jugosl. akademije. — Geitler Leopold, dr. filozofije, redni javni prof. slovenske filologije. — Nodilo Nadko, redni javni prof. občne zgodovine. —

Meiksner France, redni javni prof. latinske klasične filologije. — Šrabec Armin, redni javni prof. grške klasične filologije. — Pevalek France, kvestor.

— *Velika vrednost lipovega drevesa.* Slovenska lipa ni le veličastno, krasno drevo, ki daje mehčak, bel les strugarjem in kiporezcem, ličje vrtnarjem in listja kmetovalcem, ampak podaja tudi marljivim bučelicam paše v taki obilici in dobroti, kakor razun ajde nobena druga rastlina ne. V jednom oziru pa ajdo dalje še presega, namreč med na lipi nabran je posebnega okusa in tolike čistote, da lipovemu medu v trgovini pred vsakim drugim prednost dajejo. Toda lipa ima še tudi to dobro lastnost, da spomladi ravno takrat začne cvesti, ko so večidel že vse druge spomladanske rastline ocvetele, namreč meseca junija in dostikrat še le julija. Tedaj podaljša spomladansko pašo za dobra dva tedna. O tem času ni v naših krajih nobene medunosne rastline, na kateri bi bučele kaj prida paše dobivale, kakor ravno na lipi. Toraj lipo svojim slovenskim bralcem prav vroče priporočamo, naj jo zasajajo, kjer koli je za njo kaj prostora. Posebno pa naj te besede veljajo slovenskim bučelarjem, katerim bodo to, našim staroslovenskim praočetom sveto drevo, bodi si na dvoriščih ali ob potih nasajeno, gotovo mali trud obilo povračalo. (Gosp.)

— *Iz Ljubljane* se nam poroča: Odbila je sedma ura in mrtvaški zvon naznanja prežalostno novico, da je obče čislani in od vsih visoko cenjeni gospod dr. prof. Leon Vončina v Gospodu zaspal. Za ljubljansko škofijo je to velika zguba. Malo dni je bil bolehen in v saboto ga je nenadoma mrtvud na možgane zadel. Previden je bil s sv. sakramenti za umirajoče. Ta mož je bil delaven, kakor malo kdo in doma v vsih strokah. Pogreb je bil včeraj v četrtek. — Slišim, da misli ministerstvo našo kupčijsko zbornico razpustiti, ker je v večini narodna. Tudi če jo razpusti, ostane narodna in še več odličnejših mož spravimo v njo, kakor jih je zdaj.

Domače stvari.

(V centralno bogoslovsko semenišče) so na novo sprejeti sledeči gospodje: V prvo leto za gor. nadškofijo: Janez Feltrin, Jakob Fon, Abelard Qnaglia, Janez Vuga, Jožef Primšar. V drugo leto za gor. nadškof.: Anton Globočnik, France Sedej. — Za Tržaško škofijo: V prvo leto: France Crevato, Janez Stephan. V drugo leto: Janez Buttignoni. Za Poreško škofijo v prvo leto: France Rocco. Za Veljansko škofijo v prvo leto: Matevž Trinajstič.

Bogoslovcev v vsih 4 letih je 43, zraven še 8 zunanjih, ki obiskujejo šolo in sicer 3 frančiškani, 2 kapucina, 2 usmiljena brata in 1 kandidat bogoslovja.

(Slov. Matice zemljevidi.) G. poverjenik Goriški nas je prosil, da naj naznamo, da je še mnogo p. n. gg. udov, ki niso še poslali po Matične zemljevide, kateri so prišli letos na svetlo.

(Za spominek dr. Hrasta) darujejo: G. Štef. Mozetič, vik. 3 gl. — N. N. 1 gl. — Jož. Kragelj, vikar 3 gld. — Ignac Fabiani, kaplan 2 gl. — Jož. Pavletič, kaplan 2 gl. — A. Civek, fajm. 3 gl. — Duhovičina v Šmarji 5 gl.

(Za pogorelce v Čepovanu) daruje občina Štjajak 5 gl. — Vč. g. A. Civek, fajm. 2 gl.

(Duhovske spremembe.) Č. g. Anton Pipan,

kaplan na Libušini, gre za vikarija na novovstanovljeni vikarijat na Kamnem. — Na njegovo mesto pride č. g. Janez Slokar novomašnik. — C. g. Peter Utili gre iz St. Petra na Soči za kaplana v Grado. — C. g. Dominik Costantini na njegovo mesto.

(P. n. gospod Jožef Marušič), vodja malega semenišča, katehet na c. kr. vadnici in pripravništva, profesor katehetike v centralnem bogoslovskem semenišču, katehet pripravljavnega italijanskega razreda na viši realki itd. — postane katehet za nekatere razrede niže gimnazije.

(Vodstvo bratovščine vednega čiščenja presv. R. T.) daja na znanje, da ima na prodaj nov popolen čeren ornat za prav nizko ceno.

Peticija za predelsko železnico:

Visoki svet ministrov!

Dežele in mesta Primorskega, ktere njih stan in njih interesi med seboj in Avstrijsko monarhijo trdnejše vežejo, kakor bi to mogla storiti kterakoli mednarodna pogodba, več ko štiri stoletja se svojo prostovoljno priseženo zvestobo pošteno ohranile; kar so na blagu in krvi v tem času žrtovale, v meri večkrat moči dežele presegaajoči, naznanuje zgodovina, in pripravljenost, s katero je ljudstvo toliko v začetku tega stoletja, kolikor tudi v letu 1866 pozvano od vlade prejelo za orožje, da brani meje dežele proti sovražnim napadom, dokazuje prepričanje velike večine prebivalcev, da se nadeja samo z Avstrijo in po Avstriji pridobiti dobrote duševnega in gmotnega, drugim narodom primerne napredovanja.

Pa med tem ko druge dežele cvetočo prihodnost pričakujejo, ker jih država podpira z vsemi svojimi sredstvi, ko je češka dežela posebno s pomočjo države dobila 560 milj železnih cest, ki jo na vse strani križajo; pogreša med vsemi večimi dolinami monarhije samo še Soška dolina železno cesto, katere želimo uže več ko 26 let. Ta bi svetovni kupčiji pokazala pot čez Avstrijo, zabranila bi razširjajočemu se siromaštvu te dežele in vtrdila bi notranje blagostanje, ter zunanjo moč monarhije.

Prošnje občin in kupčijskih zastopov, peticije deželnih zborov in ljudstva so se razdrobile do zdaj na neki nerazumljivi apatiji in na sebičnosti nekaterih koterij.

Sedaj pa bi vsako odlaganje pogubo vzročilo Trstu in deželam za njim ležečim, kajti uže začeto izdelavanje železne ceste čez Pontebo, predora Sv. Gotharta na zahodni, Srbskih in Rumunskih železnih cest na izhodni strani, pa obljuba železnice Dunaj—Novi bodo vsak kupčijski promet odvrnile od Trsta, če se ob enem ne začne izdelati železnica skoz Soško dolino, — enkrat zgubljene kupčijske pa nikdar več se sopet priborijo.

Po tem ko ste oboji zbornici državnega zbora spoznavši nevarnost sklenili re-

solucijo: „Vlada se pozivlja da kolikor mogoče naglo in vsaj v prihodnji sesiji prinese predlog o izdelavanju Princ-Rudolfove železnice do Trsta, in to popolnoma na Avstrijski zemlji“, prosimo naj blagovoli Visoki svet ministrov uslišati nujno prošnjo udano podpisanih in naj koj v začetku zborovanja državnemu zboru predloži načrt za izdelavanje železnice po Soški dolini na stroške države, da se bo o njem po ustavni poti obravnavalo.

Gospodarske reči.

Iz Gorice 1. novembra pišejo „Novice“: Naznanite drage „Novice“ tudi živinorejcem slovenskih pokrajin veselo novico, da je c. k. ministerstvo kmetijstva skenilo, resno poprijeti se zboljševanja živinoreje sploh v Avstriji. Res je že ministerstvo dokaj denarne podpore podelilo kmetijskim družbam za pospeševanje živinoreje, in ne moremo tajiti, da ne bi se spoznal že sedaj kaki vspeh požlahnevanja goveje živine. Vsem tem pa je ministerstvo, posvetovaje se z odličnimi živinorejci spredvidilo, da celemu delu požlahnevanja pomanjkuje prave podlage, to je določnega načrta postopanja. Zato je zbralo najodličnejše profesorje kmetijstva na Dunaji, kakor dr. Wilken-a, vladnega svetovalca prof. Hecke-ta, prof. dr. Moser-ja, vse iz visoke šole kmetijske na Dunaji, prof. živinozdravniške šole Bruckmüller-ja itd. v posebni dogovor. Ta zbor je sklenil, da se ima napraviti glavno delo, v katerem imajo biti popisana vsa goveja plemena cele Avstrije. Na podlagi znanstvenega preiskovanja raznih govejih plemen bo mogoče stalno spoznati in pozvedeti vrednost naše avstrijske živine in določiti, s kakošnim plemenom se ima požlahnevat to ali uno domače pleme. Za vse južne dežele je visoko c. k. ministerstvo kmetijstva hotelo izročiti znanstvena preiskovanja govedoreje gosp. Povšetu, ki pa ni mogel sprejeti mn ponujenega posla, ker bi moral popustiti sedanjo učiteljsko službo. Po dogovoru z visokim ministerstvom je sedaj vendar gosp. Povše prevzel deželo Goriško, Gradiščansko in okolico Tržaško. Nadjamo se, da bo vstregel željam ministerstva, da prevzame po dovršenih znanstvenih študijah govedoreje na Goriškem, tudi vsaj Kranjsko, če že tudi ne Istrije in Dalmacije, kar ministerstvo želi. Res smemo biti Slovenci ponosni, da imamo tako vrlega rojaka v naši sredini, kateremu ministerstvo zaupljivo izročuje tako veljavni znanstveni posel, in kolikor mi poznamo njega, zagotovljeni smemo biti, da je on pravi mož, ki bo znal ministerstvu povedati, kaj pomanjkuje naši govedoreji in kako da se ima požlahniti.

Kot velik prijatelj živinoreje in prepričan o veliki važnosti govedoreje se nadejam boljše prihodnosti v tej prevažni stroki gospodarstva, ker imenovalo je ministerstvo za druge glavne pokrajine cesarstva odlične možake, kakor na pr. prof. Kaltenegger-ja, keterega poznamo kot izvrstnega strokovnjaka v živinoreji iz Al-

tenburške kmetijske in akademije družih njegovih znanstvenih spisov.“

Dostavek uredništva: Kakor se je o tej zadevi nam poročalo iz jako verjetnega vira, bili so za ta posel predlagani po raznih oblastnijah vsi drugi možje, le prof. Povše-ne. Mi pa tim rajše čestitamo gosp. profesorju, ker ga je visoko ministertvo vendar imenovalo in mu izročilo sicer težavno, pa jako častno službo. Gospod profesor naj to priznanje sprejme kot majhno zadostilo za marsiktero grenkost; kajti če tudi še mlad, je vendar že marsiktero pozreti moral.

— Poslednja novica: Kupčijska zbornica v Ljubljani je razpuščena.

SPRIČEVALO

Znanstveno mnenje

gledé lekarničarja gospoda

VILJELM-OVEGA

protiartritičnega, protirevmatičnega

ČAJA

za čistenje krvi.

Kdor ima zapopadek od nezmernege sleparstva, ki se z universalnimi sredstvi v najvejšem času šopiri, lahko si bo razlagal nezapravnost zdravnikov proti takim sredstvom, ter gotovo ne bo smatral to kot pedantično zoprnost zoper novosti, ako zdravnik sme hljaje se obrne od lakih skrivnostnih pomočkov. Vendar pa tudi to pravilo ni brez izjeme. In ta izjema nahaja svoje opravičenje in pripoznanje v tistih slučajih, kjer po dejanjih konstatirana skušnja in na njo opirajoče se ljudsko občno pripoznanje zdravniškemu preiskovanju že pot kaže in je tudi že sodbo izreklo, kar velja ravno o Viljelm-ovem čaju za čistenje krvi. Splošna sodba je namreč naj bolj zanesljivo poročstvo za vrednost kake reči in se je naj lepše oponesla pri Viljelm-ovem čaju za čistenje krvi pri raznoterih revmatičnih bolečinah, pri protinu, podagri, ker ta čaj tudi pri naj bolj zastarelih in ukoreninjenih revmatičnih boleznih in gihtičnih napadih vzroči, da koža zopet delati in popolnoma izhlapljati zamore. Posebno pri vsih revmatičnih in protinskih boleznih trupla, ktere spremlja mrzlica in vnetje v členih, oteklina itd., pri podagri, bolečinah v križu, v bedrih, kadar po udih trga, pri negibčnosti udov, pri krču v mečah še celo pri zastaranem telesnem zaprtji in hemoroidalnih boleznih se je imenovani čaj vselej kot najboljši pripomoček skazal.

Ta čaj se zamore toraj proti imenovanim boleznim naj gorkeje priporočati.

V BEROLINU meseca januarja 1874.

D. Jan. Müller

(L. S.) medicinalni svetovalec.

Svari se pred ponarejanjem in sleparstvom!

Pri kupovanji naj p. n. občinstvo natanko pazi na mojo postavno zavarovalno marko in firmo, kar je na vsakem zavitku na zunanji strani razvidno, da se s ponarejanjem ne daja zaslepiti.

Pravi Viljelm-ov protiartritičen, protirevmatičen čaj za čistenje krvi dobiva se le iz prve mednarodne tovarne protiartritičnega, protirevmatičnega čaja za čistenje krvi v Neunkirchen-u pri Dunaju, ali v mojih po časopisih naznanjenih zalogah.

En zavitek v 8 oddelkov razdeljen, po zdravniškem naukazu pripravljen, z navodom, kako se rabi v raznih jeziki, velja 1 gld., kolek in pošiljatev 10 sold.

Da ima p. n. občinstvo večo priložnost pravi Viljelm-ov protiartritični in protirevmatični čaj za čistenje krvi kupovati, naznani se, da se dobiva v Gorici v lekarnici A. Franzoni-ta, v Trstu pri Serravallu-o.

*) Opozorujemo naše č. bralce na peticijo do ministerstva za Predelsko železnico, katera je v mnogo iztisih razposlana, in jih vabimo, naj bi jo vsipod pisali. En istih je razgrnjen tudi v Mailingovi tiskarni v podpisovanje.